

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **T., M., X.**, zastúpeného Advokátskou kanceláriou K., s. r. o., V., IČO: X., proti žalovanému: **I., s. r. o., P., IČO: X.**, zastúpenému advokátom JUDr. P., O., **o zaplatenie 1 194 981,08 eur s príslušenstvom zo zmenky**, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 23. mája 2012, č. k. 7 Cb 65/2004-797, takto

r o z h o d o l :

Napadnutý rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 23. mája 2012, č. k. 7 Cb 65/2004-797 **sa zrušuje** a vec sa **vracia** tomuto súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Bratislave napadnutým rozsudkom zrušil zmenkový platobný rozkaz vydaný Krajským súdom v Bratislave 19. decembra 2003, č. k. 17 Zm 362/2003-39 v celom rozsahu. O trovách konania rozhodol tak, že žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanému 53 242,85 eur náhrady trov konania a k rukám právneho zástupcu žalovaného 65 062,01 eur náhrady trov právneho zastúpenia.

Rozhodol tak s odôvodnením, že predmetom sporu je vlastná zmenka vystavená 01. júla 2003, v mieste splatnosti v Bratislave žalovanou spoločnosťou, ktorou sa zaviazala prvému majiteľovi zmenky na zmenkovú istinu 36 mil. Sk. Pri podpise vystaviteľa a súčasne dlžníka zo zmenky je strojom vypísané meno R., konateľ a jeho podpis. R. bol konateľom spoločnosti do 28. novembra 1999. Na základe návrhu bol vystavený zmenkový platobný rozkaz, proti ktorému podal žalovaný námietky. V námietkach žalovaný uviedol, že R. zmenku ako konateľ žalovaného nevystavil. Ďalej zo zmenky vyplýva, že zmenka bola vystavená 01. júla 1999 a ešte pred vystavením zmenky v júni 1999 bolo rozhodnuté o prevode obchodného podielu spoločníka R.. Spoločníkom spoločnosti sa 21. júla 1999 stal E. a v účtovných dokladoch žalovanej spoločnosti nebol evidovaný záväzok vo výške 36 mil. Sk, ani o jeho existencii sa vtedajší spoločník a konateľ nezmienil a žalovaný nebol ani

v žiadnom obchodno-závazkovom vzťahu a ani v inom vzťahu so žalobcom, t. j. namietal nedostatok kauzy.

Súd v intenciách zrušujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu sa predovšetkým zaoberal námietkou procesnej povahy, ktorá poukazuje na nedostatok podmienok konania, na existenciu ktorých súd prihliada kedykoľvek za konania. V konaní bolo nepochybne zistené, že zmenka, ktorú k návrhu na vydanie zmenkového platobného rozkazu pripojil žalobca ako originál zmenky vystavenej 01. júla 1999 na 36 mil. Sk, nie je zmenkou vystavenou v uvedený deň, ale je antidatovaná. Táto skutočnosť vyplýva zo zápisnice o výsluchu svedka pred KR PZ Úrad justičnej a kriminálnej polície v Bratislave ČVS: KRP-150/OEK-BA-2005 Dn z 28. novembra 2005, kde R., ktorý zmenku za vystaviteľa podpísal, uviedol, že v auguste 1999 na žiadosť konateľa žalobcu sa s ním stretol v hoteli F. a tento pred ním roztrhal zmenku vystavenú 01. júla 1999, pretože bola poškodená a priamo tam vystavil novú zmenku opätovne s dátumom 01. júla 1999. Konateľ spoločnosti pôvodného žalobcu /majiteľa zmenky/ vypovedal ako svedok v hore uvedenej veci a súhlasne so svedkom R. uviedol, že zmenka vystavená 01. júla 1999 bola zničená, a preto ju roztrhal pri stretnutí v hoteli F. a následne mu R. vystavil novú zmenku s dátumom 01. júla 1999. Toto stretnutie sa uskutočnilo asi tri mesiace po podpise zmluvy o pôžičke /t. j. asi v októbri 1999/.

Rozdiel vo výpovedi uvedených svedkov je len v približnom dátume roztrhania zmenky, ale z oboch výpovedí je nesporné, že sa tak stalo po 01. júli 1999. V námietkach žalovaný namietal pravosť zmenky, súd preto vykonal oboznámenie s obsahom spisu /výpovedami R. a Ing. B./ orgánu činného v trestnom konaní a účastníci konania nerozporovali túto výpoveď v konaní pred zmenkovým súdom, ale ako žalobca, tak aj žalovaný sa k nej vyjadrili. Žalovaný v tejto súvislosti poukázal na to, že predmetná zmenka nebola vystavená 01. júla 1999, lebo táto bola roztrhaná a nahradená novou. Žalobca uviedol, že podľa svedeckej výpovede zmenka, ktorej zaplatenie je predmetom sporu, bola vystavená ako náhradná.

Súd ďalej v intenciách rozhodnutia odvolacieho súdu skúmal, či sú splnené podmienky konania a dospel k záveru, že žalobca k návrhu na vydanie zmenkového platobného rozkazu nepriložil prvopis zmenky, vystavený 01. júla 1999. Ďalej uviedol, že

stratenú alebo zničenú zmenku, ktorú treba predložiť k uplatneniu práva, možno v zmysle § 185i O. s. p. len umoriť v konaní o umorení listín a to postupom podľa § 185i a nasl. O. s. p. Uznesenie súdu o umorení listiny nahrádza umorenú listinu, dokiaľ ten, kto je podľa listiny zaviazaný, nevydá za ňu oprávnenému náhradnú listinu.

Z ustanovenia § 185s O. s. p. vyplýva, že umorovacie konanie musí predchádzať prípadnému vydaniu náhradnej listiny /zmenky/, pretože zákonné znenie predpokladá, že náhradnú listinu môže vydať ten, kto je podľa nej zaviazaný, až následne. Zmenka, ktorú predložil navrhovateľ k uplatneniu práva, nie je označená ako náhradná zmenka a navrhovateľ ju ani takto nepredložil. Pri vydávaní náhradnej zmenky sa musí aplikovať úprava obsiahnutá v § 64 zmenkového a šekového zákona, znamená to, že takáto náhrada sa musí označiť na zmenke číslicou, napr. „za túto druhú zmenku, prvá sa zničila“. V danom prípade platí, že žalobca k návrhu nepripojil zmenku, z ktorej by vyplývalo jeho právo na zaplatenie zmenečnej sumy a súd preto nemal splnené podmienky pre vydanie zmenkového platobného rozkazu.

Súd považoval za nadbytočné a nehospodárne vykonať dokazovanie v námietkovom konaní i o námietke nedostatku kauzy a rozhodol tak, že zmenkový platobný rozkaz zrušil v celom rozsahu.

O trovách konania rozhodol poukazom na ustanovenie § 141 ods. 1 O. s. p. a žalovanému priznal trovy v sume 53 242,85 eur a na trovách právneho zastúpenia sumu 65 062,01 eur.

Proti tomuto rozsudku podal odvolanie žalobca. Žiadal napadnuté rozhodnutie zmeniť a zmenkový platobný rozkaz ponechať v platnosti, resp. zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Namietal, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, vec nesprávne právne posúdil a v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1 písm. f/ O. s. p.

So záverom súdu, že nepredložil listinu potrebnú k uplatneniu práva nesúhlasí, pretože zmenka pripojená k návrhu na vydanie zmenkového platobného rozkazu je prvopisom úplne novej zmenky, nie je rovnopisom /duplikátom/ pôvodnej zmenky v zmysle § 64 zmenkového a šekového zákona /ďalej len ZZŠ/. Pôvodná zmenka, ktorú R. vystavil 01. júla 1999, ako vyplýva zo svedeckých výpovedí bola po dohode oboch strán z dôvodu jej poškodenia dobrovoľne zničená pri ich spoločnom rokovaní v hoteli F.. Zničením tejto pôvodnej zmenky došlo k zániku všetkých práv a povinností s touto zmenkou spojených. R. dobrovoľne vystavil ďalšiu zmenku na rovnakú sumu 36 mil. Sk a s rovnakým dátumom vystavenia 01. júla 1999. Táto nová zmenka plnila síce funkciu náhrady za pôvodnú dobrovoľne zničenú zmenku, avšak jednalo sa o vystavenie prvopisu úplne novej zmenky, ktorá nebola duplikátom pôvodnej zničenej zmenky, pričom táto nová zmenka bola antidatovaná k 01. júlu 1999. Súdu prvého stupňa teda bola predložená zmenka v prvopise. Odvolateľ ďalej tvrdí, že nová zmenka nemohla byť rovnopisom pôvodnej zničenej zmenky, ako si to nesprávne odvodil súd prvého stupňa, nakoľko sa jedná o vlastnú zmenku, u ktorej je vystavenie rovnopisu zo zákona vylúčené. Možnosť vystaviť rovnopis zmenky je upravená v prvej časti čl. I ZZŠ, ktorá je venovaná cudzej zmenke. V druhej časti čl. I ZZŠ je obsiahnutý taxatívny výpočet tých ustanovení prvej časti ZZŠ, ktoré regulujú i právny režim zmenky vlastnej. Pri vlastnej zmenke možnosť vystaviť rovnopis zmenky v tomto výpočte nie je. Nakoľko v prejednávanej veci sa jedná o vlastnú zmenku, vystavenie rovnopisu u nej neprichádza do úvahy, a preto ju ani nebolo možné označiť číslicou, napr. „za túto druhú zmenku, prvá sa zničila“ tak, ako to nesprávne uvádza súd prvého stupňa v napadnutom rozsudku. Preto, ak by aj bol vystavený duplikát vlastnej zmenky, tento by sa nepovažoval za rovnopis tejto zmenky v zmysle § 64 ZZŠ, ale jednalo by sa o dve samostatné zmenky, ktoré by zakladali dva samostatné zmenkové záväzky.

Ďalej uviedol, že zmenka pripojená k návrhu na vydanie zmenkového platobného rozkazu je zmenkou platnou, aj keď bola antidatovaná, vyplýva to z judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Pôvodnú dobrovoľne zničenú zmenku nebolo treba umorovať v umorovacom konaní, lebo namiesto nej bola na základe dohody oboch účastníkov zmenkového vzťahu vystavená dobrovoľne úplne nová zmenka v prvopise a nie náhradná zmenka v zmysle § 185s O. s. p., ktorou sa myslí rovnopis pôvodnej zmenky podľa čl. I § 64 ZZŠ. Súd prvého stupňa nesprávne aplikoval na toto konanie ustanovenie § 185i O. s. p. a nasl. Keďže pôvodná zmenka bola dobrovoľne zničená na základe dohody oboch účastníkov

zmenkového vzťahu, nebolo potrebné iniciovať umorovacie konanie v zmysle ust. § 185i O. s. p. a nasl., nakoľko zmenkový dlžník R. z vlastnej iniciatívy a dobrovoľne vystavil novú zmenku v prvopise.

Podľa odvolateľa prvostupňové konanie je postihnuté aj procesnými vadami. Predovšetkým súd prvého stupňa porušil ustanovenie § 118 ods. 4 O. s. p., keď pred skončením posledného pojednávania, na ktorom bol vyhlásený rozsudok vo veci samej, nevyzval účastníkov konania, aby zhrnuli svoje návrhy a vyjadrili sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci a napokon na záver súd nevyhlásil dokazovanie za skončené.

Vytýka súdu prvého stupňa aj to, že porušil § 226 O. s. p., keď sa dôsledne nedržal usmernení odvolacieho súdu, resp. tieto si nesprávne vyložil. Prvostupňový súd sa predovšetkým zaoberal námietkou procesnej povahy- nedostatkom podmienky konania, či predmetná zmenka bola podpísaná 01. júla 1999 a keď zistil, že nebola, vyvodil z toho, že nie sú splnené podmienky konania. Odvolací súd však vo svojom zrušujúcom rozhodnutí sp. zn. 5 Obo 62/2008 a 5 Obo 63/2008 nepovažoval za podstatný dátum vystavenia zmenky, ako si to nesprávne vysvetlil súd prvého stupňa, ale len tú skutočnosť, že nie je dôležité tvrdenie R., ktoré vyslovil na pojednávaní 25. marca 2008, že predmetnú zmenku nevidel, ale podstatné je to, či sa na predmetnú zmenku, ako konateľ žalovanej spoločnosti, podpísal. Z rozhodnutia odvolacieho súdu ďalej vyplýva, že žalovaný proti zmenkovému platobnému rozkazu vzniesol dve námietky a to: námietku nedostatku kauzy a že ju konateľ žalovaného nevystavil. Odvolací súd ďalej uviedol, že z hľadiska logického výkladu je potrebné najskôr sa zaoberať druhou otázkou, kto je vystaviteľom zmenky, a kto za vystaviteľa zmenku podpísal, a až následne sa zaoberať otázkou existencie kauzálneho vzťahu. Najvyšší súd SR v odvolacom rozhodnutí konštatoval, že súd prvého stupňa sa nezaoberal včas podanou námietkou neexistencie kauzálneho pomeru vo vzťahu zmenkového dlžníka a majiteľa zmenky, de facto videl pochybenie súdu práve v tom, že neprejednal túto kauzálnu námietku a práve z toho dôvodu jeho rozhodnutie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Súd prvého stupňa však v rozpore s pokynmi odvolacieho súdu v novom konaní sa nezaoberal kauzálnou námietkou žalovaného a z neznámeho dôvodu skúmal dátum vystavenia zmenky.

Podľa názoru žalobcu z dôvodu abstraktnosti a samostatnosti záväzkov a stavu súčasnej judikatúry v zmenkových veciach, nemožno spochybňovať existenciu zmenkového

záväzku žalovaného a jeho povinnosti zaplatiť žalovanú sumu, vyplývajúcu z predloženej zmenky, ktorej pravosť bola v konaní pred súdom prvého stupňa preukázaná.

K odvolaniu sa vyjadril žalovaný. Žiada napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdiť. Podľa žalovaného koncentračná zásada nedopadá na námietky procesnej povahy, ktoré poukázali na nedostatok podmienok konania, na existenciu ktorých súd prihliada kedykoľvek za konania. Z povahy konania o námietkach vyplýva, že okrem skúmania podmienok konania, súd bude prihliadať len k tej hmotnoprávnej obrane, ktorú žalovaný uplatnil v podaných námietkach. Obranou žalovaného vo včas podaných námietkach okrem spochybnenia pravosti zmenky v súvislosti s podpisom zmenky R. bola aj námietka neexistencie kauzálneho pomeru vo vzťahu zmenkového dlžníka a majiteľa zmenky. Takáto námietka je prípustná a zmenkový súd v konaní o námietkach proti zmenkovému platobnému rozkazu musí o nej rozhodnúť. Skutočnosť, že predmetná zmenka nebola vystavená 01. júla 1999, ale najskôr 05. augusta 1999 bola v konaní preukázaná písomným stanoviskom vydavateľa zmenkových tlačív Š., a. s. z 15. januára 2004 /založený v spise/. Poukázal na výpovede konateľa žalobcu R.B. a konateľa žalovaného R. pred Úradom justičnej a kriminálnej polície KR PZ v Bratislave, a na konštatovanie súdu prvého stupňa v napadnutom rozhodnutí. Záver súdu prvého stupňa, že k návrhu bola pripojená náhradná zmenka nie prvopis, považoval za správny. Na záver uviedol, že žalobca v rozpore s uvedenými skutočnosťami tvrdí, že predložil „úplne novú zmenku,,“, čím zároveň priznal, že súdu predložil tzv. „planú zmenku,,“, ktorá neobsahuje žiadnu kauzu. Prípadné dokazovanie tejto skutočnosti v zmysle pokynu odvolacieho súdu, vzhľadom na žalovaným vznesenú námietku nedostatku kauzy, by preto bolo nadbytočné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací /§ 10 ods. 2 O. s. p./ prejednal odvolanie žalobcu podľa § 212 ods. 1 O. s. p., bez nariadenia pojednávania v zmysle § 214 ods. 2 O. s. p. a po preskúmaní napadnutého rozhodnutia, ako aj konania, ktoré mu predchádzalo, dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je opodstatnené.

Z doteraz vykonaného dokazovania vyplýva, že žalobca sa domáha voči žalovanému vydania zmenkového platobného rozkazu, ktorým by súd zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi 36 mil. Sk zmenkovej istiny spolu so 6 % úrokom od 02. júla 2003 až do zaplatenia, 120 000,- Sk zmenkovej odmeny a trovy konania.

K návrhu na vydanie zmenkového platobného rozkazu žalobca pripojil vlastnú zmenku bez protestu.

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zrušil vydaný zmenkový platobný rozkaz s odôvodnením, že neboli splnené podmienky predmetného konania, lebo prvopis zmenky vystavenej 01. júla 1999 na sumu 36 mil. Sk bol zničený a následne bol vystavený rovnopis zmenky s dátumom 01. júla 1999, teda zmenka antidatovaná a navyše nebola označená ako druhopis. Súd prvého stupňa vytýkal žalobcovi, že nepostupoval podľa § 175i O. s. p. a nasl. s tým, že originálna zmenka nebola umorená v umorovacom konaní.

S uvedeným názorom súdu prvého stupňa sa odvolací súd nestotožňuje, pretože súd prvého stupňa opomenul, že predmetom konania sú zmenkové práva z vlastnej zmenky, a preto nechal bez povšimnutia ustanovenie § 77 zákona č. 191/1950 Zb. zmenkový a šekový zákon /ďalej len ZŠZ /.

Podľa § 77 ods. 1 ZŠZ pokiaľ to neodporuje povahe vlastnej zmenky, platia pre ňu ustanovenia dané pre cudziu zmenku o

Indosamente /§§ 11 až 20/,

Sročnosti /§§ 33 až 37/,

Platení /§§ 38 až 42/,

Postihu pre neplatenie /§§ 43 až 50, 52 až 54/,

Platení pre česť /§§ 55, 59 až 63/,

Odpisoch /§§ 67 až 68/,

Zmenách /§ 69/, premlčaní /§§ 70 a 71/,

Dňoch pracovného pokoja, počítaní lehôt a zákazu dní odkladu /§§ 72 až 74/.

Ako vyplýva z citovaného ustanovenia §§ 64 až 66 nie sú uvedené medzi ustanoveniami, ktoré platia aj pre vlastnú zmenku a neobsahuje ich ani ods. 2 a ods. 3 tohto ustanovenia. Z čoho vyplýva, že duplikáty sú vyhradené len cudzím zmenkám. V praxi sa preto stáva to, že vlastné zmenky sú označované aj ako solazmenky.

V prípade ak vlastná zmenka existuje vo viacerých vyhotoveniach, ide o úplne samostatné zmenky. Takáto situácia môže nastať aj pri cudzej zmenke, pri ktorej ZŠZ

povoľuje vyhotovenie zmenky vo viacerých duplikátoch /z čoho zrejme vychádzal súd prvého stupňa pri odôvodnení svojho rozhodnutia/, avšak v prípade vyhotovenia duplikátov je v texte listiny každé vyhotovenie číslované, ak nie je niektoré vyhotovenie rovnakých cudzích zmienek očíslované, má to za následok, že vznikne samostatný zmenkový záväzok. Preto v prejednávanej veci ide zmenku vyhotovenú ako samostatný zmenkový záväzok, to bolo zrejme aj úmyslom vystaviteľa, ako to vyplýva zo zhodnej výpovede svedkov, v tom čase vykonávajúcich funkciu štatutárnych zástupcov vystaviteľa zmenky a vlastníka zmenky. Ktorú výpoveď súd prvého stupňa nesprávne vyhodnotil.

Pokiaľ súd prvého stupňa považoval za potrebné, aby sa zachovali práva zo zmenky, poškodenú, alebo zničenú zmenku umoriť, je potrebné uviesť, že podstatou umorenia je zbaviť stratenú alebo zničenú zmenku jej účinnosti a preniesť túto schopnosť na inú listinu. Dôsledkom tohto konania je, že pôvodná zmenka nebude naďalej nositeľom zmenkovej obligácie, teda prestane byť cenným papierom a zmenkový záväzok bude vtelený do inej listiny. Ak by sa neskôr ukázalo, že zmenka nebola stratená alebo zničená a objavila by sa po umorení, takáto zmenka by už nebola cenným papierom, ale len bezcenným papierom. Nadobudnutím právoplatnosti uznesenia, ktorým sa prehlasuje zmenka za umorenú, stane sa toto uznesenie súdu nositeľom práv zo zmenky a navrhovateľ sa týmto uznesením legitímuje voči zmenkovým dlžníkom.

V prejednanom prípade však takáto situácia nenastala, čo však nemá za následok, že zmenka predložená súdu nie je cenným papierom a nie je samostatnou zmenkou, ako to vyplýva z vyššie uvedeného. Žalobca sa ako zmenkový veriteľ v danom prípade legitimoval zmenkou, ktorá bola vyhotovená v dvoch vyhotoveniach a každý predstavuje samostatný zmenkový záväzok. Preto súd prvého stupňa nerozhodol správne, keď zmenkový platobný rozkaz zrušil z dôvodu, že neboli splnené podmienky konania.

Keďže súd prvého stupňa dospel k záveru, že neboli splnené podmienky konania, považoval za nevhodné a nadbytočné vykonať dokazovanie v námietkovom konaní o nedostatku kauzy.

Bude preto úlohou súdu prvého stupňa, ktorému odvolací súd napadnutý rozsudok podľa § 221 ods. 1, ods. 2 O. s. p. zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie, vykonať

dokazovanie o všetkých námietkach žalovaného, ktoré podal v zákonnej lehote proti zmenkovému platobnému rozkazu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 21. októbra 2013

JUDr. Anna Marková, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:

Mgr. Monika Poliačiková